

BẢN MÔ TẢ SÁNG KIẾN THÔNG TIN CHUNG VỀ SÁNG KIẾN

1. Tên sáng kiến: *"Một số biện pháp sử dụng đồ dùng dạy học để nâng cao hiệu quả giờ học Toán lớp 1 cho học sinh."*

2. Lĩnh vực áp dụng sáng kiến: Học sinh lớp 1.

3. Tác giả:

Họ và tên: Nguyễn Thị Thu Huyền

Ngày / tháng / năm sinh: 22/9/1975

Chức vụ, đơn vị công tác: Trường Tiểu học Quang Trung

Điện thoại : 0334789625

4. Đơn vị áp dụng sáng kiến:

Tên đơn vị: Trường Tiểu học Quang Trung

Địa chỉ: xã Quang Trung, huyện An Lão, thành phố Hải Phòng

Điện thoại:

I. MÔ TẢ GIẢI PHÁP ĐÃ BIẾT

1. Tóm tắt tình trạng, giải pháp đã biết

Trong chương trình giáo dục tiểu học hiện nay, môn Toán cùng với các môn học khác trong nhà trường Tiểu học có những vai trò góp phần quan trọng đào tạo lên những con người phát triển toàn diện. Với các phương pháp hình thức dạy học mà các giáo viên đang áp dụng thì hiệu quả của việc dạy cũng như học của học sinh chưa cao. Bên cạnh những ưu điểm thì còn nhiều hạn chế cần khắc phục.

***Ưu điểm:**

Giáo viên và học sinh đều có đầy đủ sách giáo khoa, tài liệu tham khảo, đồ dùng và phương tiện để phục vụ cho việc dạy và học môn Toán.

Giáo viên hướng dẫn học sinh tìm hiểu kiến thức mới. Giáo viên hướng dẫn học sinh giải quyết lần lượt từng bài tập theo yêu cầu. Trên cơ sở những bài tập học sinh làm, giáo viên chấm chữa, nhận xét.

Giáo viên giảng dạy theo sách giáo khoa, không phải chuẩn bị đồ dùng

Hầu hết các em nắm được kiến thức cơ bản của mỗi bài học, vận dụng làm được các bài tập theo yêu cầu.

*** Hạn chế:**

Giáo viên hầu như chỉ truyền đạt, giảng giải theo các tranh ảnh tĩnh trong Sách giáo khoa một cách dập khuôn, máy móc làm cho học sinh học tập một cách thụ động. Hoạt động học tập của học sinh sẽ diễn ra thật đơn điệu, tẻ nhạt và kết quả học tập sẽ không cao. Các em thiếu đi một góc nhìn đa chiều, trực quan sinh động về Toán học.

Một số học sinh chậm hay chưa chăm không hứng thú với môn học. Học sinh chưa phát huy tính tích cực, sáng tạo, còn nhút nhát, chưa có các hình thức học tập cuốn hút học sinh.

Giáo viên ngại đổi mới phương pháp, hình thức dạy học.

Qua quá trình công tác trực tiếp giảng dạy học sinh, từ những thực tế và hạn chế trên, tôi nhận thấy cần phải có những giải pháp cụ thể, giúp học sinh học tốt môn học này nên tôi xin mạnh dạn đề xuất sáng kiến của mình: **"Một số biện pháp sử dụng đồ dùng dạy học để nâng cao hiệu quả giờ học Toán lớp 1 cho học sinh."**

II. NỘI DUNG, GIẢI PHÁP CÔNG NHẬN SÁNG KIẾN

II.1 Nội dung giải pháp mà tác giả đề xuất:

*** Giải pháp 1: Nghiên cứu kỹ bài dạy để chọn đồ dùng trực quan cho phù hợp với mỗi bài dạy.**

Trong chương trình môn Toán ở lớp 1, tùy theo từng bài dạy mà tôi lựa chọn đồ dùng trực quan cho phù hợp.

Chẳng hạn : Với bài dạy "Các số 0, 1, 2, 3, 4, 5". Mục đích của bài là giúp cho học sinh nhận biết được các số 0, 1, 2, 3, 4, 5 , tôi sử dụng các mô hình trong bộ đồ dùng học Toán của học sinh như: các hình tam giác, hình vuông, hình tròn để giúp các em nắm được : để chỉ các nhóm đồ vật có số lượng bằng nhau thì trong Toán học ta biểu thị bằng các số 0,1, 2, 3, 4, 5.

Hay đối với bài "Phép cộng trong phạm vi 5", tôi sử dụng tiện ích của CNTT, sử dụng những gam màu tương phản như 3 quả cà chua màu đỏ, 2 quả cà chua màu xanh... để học sinh dễ quan sát và thu hút sự chú ý của học sinh cũng như giúp học sinh nhớ lâu kiến thức và vận dụng vào làm bài tập.

Tôi nhận thấy nếu áp dụng công nghệ thông tin vào dạy Toán 1, nhất là dạy dạng bài hình thành các phép tính cộng, trừ trong phạm vi 10, từ các hình ảnh sinh động (con gà, mèo, cá...) kết hợp với âm thanh cùng với các phần mềm flash, violet. Powerpoint tạo hiệu ứng, hình ảnh động... thì học sinh tiếp thu bài nhanh và rất hứng thú vào giờ học.

Ví dụ: Bài “Phép cộng trong phạm vi 10” (giáo án điện tử)

Hình thành phép cộng trong phạm vi 10. Học sinh quan sát màn hình.

- Có mấy con cá ? (7 con)
- Thêm mấy con cá? (3 con)
- Có tất cả mấy con cá? (10 con).....

Nhờ quan sát trực tiếp hình ảnh động trên màn hình kết với âm thanh, học sinh rất hứng thú và lập được ngay phép tính cộng trong phạm vi 10. Kiến thức này sẽ được các em ghi nhớ nhanh và khó quên.

Như vậy tùy theo từng bài dạy mà tôi linh hoạt lựa chọn và sử dụng đồ dùng dạy học cho phù hợp để nâng cao hiệu quả giờ học Toán lớp 1 cho HS.

*** Giải pháp 2: Rèn kỹ năng sử dụng đồ dùng của học sinh**

Giáo viên tổ chức, hướng dẫn cho học sinh hoạt động trên bộ đồ dùng của từng cá nhân. Từ các hoạt động có định hướng đó, học sinh tự mình phát hiện, tìm tòi được các kiến thức mới của môn Toán.

Chẳng hạn, trong bài “Số có hai chữ số” (tiết 1) dưới sự hướng dẫn của giáo viên, các em thao tác lấy, xếp các que tính theo yêu cầu của giáo viên. Lấy một bó chục que tính (xếp lên mặt bàn), lấy thêm 2 que tính rời (xếp để riêng lên mặt bàn). Hỏi có bao nhiêu que tính? . Với thao tác sử dụng đồ dùng (que tính), học sinh hình thành được số 12, hiểu rõ được bản chất số 12 là số có hai chữ số, chữ số 1 đứng trước chỉ 1 chục, chữ số 2 đứng sau chỉ 2 đơn vị.

Ngoài ra, khi sử dụng bộ đồ dùng giáo viên rèn cho học sinh ý thức giữ gìn, sắp xếp bộ đồ dùng nhanh nhẹn và ngăn nắp, làm theo hiệu lệnh và ký hiệu (Giáo viên ghi Đ thì học sinh lấy đồ dùng, giáo viên xóa Đ thì học sinh phải cất ngay đồ dùng). Mọi học sinh đều phải hoạt động, phải độc lập suy nghĩ và làm việc tích cực. Bên cạnh đó, học sinh vẫn tập trung vào hoạt động học tập, các

thao tác sử dụng đồ dùng học tập, góp phần hình thành kiến thức mới cho các em một cách chủ động.

Cách học có sử dụng đồ dùng học tập Toán 1 giúp cho học sinh thói quen làm việc tự giác, tự chủ, không dập khuôn, biết tự đánh giá và đánh giá kết quả học tập của mình, của bạn, đặc biệt là tạo cho bản thân học sinh có niềm tin và niềm vui, hứng thú trong học tập. Đây chính là cách dạy học góp phần hình thành, phát triển năng lực và phẩm chất cho học sinh theo mục tiêu của chương trình GDPT 2018.

*** Giải pháp 3: Phối hợp các kỹ thuật dạy học tích cực trong giờ học Toán**

Khi tổ chức và hướng dẫn học sinh các hoạt động sử dụng học tập Toán 1, giáo viên phải vận dụng một cách hợp lý mặt tích cực của các phương pháp dạy học mới, dạy học tích cực để giúp học sinh huy động kiến thức của mình tham gia tích cực vào các hoạt động như: quan sát, điều tra, thực hành thao tác, thảo luận... từ đó mà phát hiện ra và tham gia vào việc giải quyết các vấn đề, các tình huống có thể có trong đời sống hàng ngày của các em...

Ngoài cách giúp học sinh sử dụng bộ đồ dùng học tập toán 1 để hình thành kiến thức toán 1, giáo viên phải phối hợp chặt chẽ với các phương pháp dạy học tích cực, các hình thức dạy học khác nhau để tiết học sinh động, phong phú chẳng hạn như:

- * Dạy học bằng phương pháp tự tìm tòi khám phá để phát hiện nội dung kiến thức trong bài học (GV và HS cùng làm).

- * Dạy học bằng phương pháp tiếp cận vấn đề (sử dụng đồ dùng trực quan trong giờ học.).

- * Dạy học bằng hình thức chia nhóm nhỏ (hoạt động bằng phiếu học tập, tổ, cá nhân).

- * Dạy học bằng phiếu giao việc.

- * Tổ chức các trò chơi Toán học “ Học mà chơi – chơi mà học”.

- * Thông qua đồ vật, hình ảnh...

- * Dạy học theo dự án.

- * Dạy học thông qua trải nghiệm

Đặc biệt là sử dụng kỹ thuật dạy học tích cực như : kỹ thuật lâu băng chuyền, kỹ thuật ô bi, kỹ thuật khăn trải bàn...giúp học sinh luôn hứng thú với giờ học và chủ động tiếp thu kiến thức mới.

Chẳng hạn khi dạy bài " So sánh các số có hai chữ số" tôi sử dụng kỹ thuật khăn trải bàn như sau: Tôi chia lớp học thành các nhóm, mỗi nhóm có từ 6 đến 8 học sinh (Sơ đồ minh họa các nhóm)

HS 1	Nhóm 1 (Nội dung thảo luận của nhóm)	HS 6
HS 2		HS 5
HS 3		HS 4

Bước 1: Tôi giao nhiệm vụ cho học sinh làm việc cá nhân : hãy so sánh số 16 và 19; 42 và 25. Ở bước này , mỗi học sinh tự mình làm việc cá nhân theo yêu cầu của giáo viên trong thời gian 2 phút.

Bước 2: Tôi dành thời gian 3 phút cho các nhóm tổng hợp kết quả chung và viết vào ô ở giữa. Sau đó đại diện một nhóm lên trình bày ý kiến trước lớp. Yêu cầu các nhóm còn lại dùng bút màu khác đánh dấu lại những ý kiến trùng với nhóm mình và bổ sung ý kiến khác biệt mà nhóm bạn chưa có. Như vậy, sau khi chia sẻ xong thì các nhóm đều có kết quả như nhau. Từ đó giáo viên là người tổng hợp, chốt kiến thức cho bài học : Khi so sánh các số có hai chữ số bao giờ cũng phải so sánh từ số chỉ chục trước rồi đến số chỉ đơn vị. Trường hợp chữ số chỉ chục khác nhau, số nào có số chỉ chục bé hơn thì số đó bé hơn và ngược lại. Nếu số chỉ chục giống nhau thì ta so sánh số chỉ đơn vị, số nào có số chỉ đơn vị bé hơn thì số đó bé hơn và ngược lại. Nếu hai số có số chỉ chục và số chỉ đơn vị bằng nhau thì hai số đó bằng nhau hay trong Toán học một số thì luôn bằng chính số đó.

Như vậy với kỹ thuật khăn trải bàn rõ ràng là tất cả học sinh đều được tham gia hoạt động và giáo viên đều đánh giá được kết quả thảo luận của các nhóm. Điều đó khẳng định học sinh được tham gia vào quá trình học tập tìm tòi kiến thức mới một cách chủ động, tự giác, tích cực, phát huy tối đa được các năng lực , phẩm chất của mỗi học sinh.

II.2. Tính mới, tính sáng tạo

II.2.1 Tính mới

Nhờ sử dụng đồ dùng trực quan, môn Toán trở nên thú vị, hấp dẫn hơn bao giờ hết. Bằng việc kết hợp đa phương tiện, giờ học Toán sẽ được tích cực hóa. Những con số cứng nhắc có thể nhảy múa theo âm nhạc, làm tăng sự thích thú. Các khái niệm sẽ không còn khô khan, khó hiểu nữa nhờ hình ảnh minh họa độc đáo.

ƯDCNTT vào dạy học: ứng dụng CNTT chính là việc thiết kế các giáo án điện tử để dạy học. Với học sinh lớp 1, việc ứng dụng CNTT vào dạy học mang lại hiệu quả cho giờ học vì nó kích thích sự tò mò, hứng thú, đặc biệt là phù hợp với đặc điểm tâm lý, tư duy cụ thể của học sinh.

Giáo viên tích cực sử dụng đồ dùng dạy học vào giảng dạy và sử dụng khoa học, có hiệu quả các đồ dùng dạy học đó. Giáo viên tổ chức điều khiển hoạt động nhận thức của học sinh một cách chủ động. Học sinh hiểu bài sâu, làm toán nhanh. Phần thao tác sử dụng đồ dùng học tập giúp cho phần bài giảng hình thành bài mới được rút ngắn thời gian hơn.

Học sinh hứng thú vào giờ học, tạo điều kiện cho học sinh tự khám phá, mở mang kiến thức, thúc đẩy mạnh mẽ hoạt động nhận thức của học sinh, phát triển trí tuệ, giáo dục nhân cách, hợp lý hóa quá trình dạy và học, góp phần làm giảm sự căng thẳng trong việc tiếp thu kiến thức của môn học cho học sinh. Giúp học sinh học tốt môn Toán lớp 1.

Kết quả dạy học môn Toán thông qua việc sử dụng đồ dùng dạy học không chỉ đem lại cho học sinh những tri thức, kỹ năng cơ bản cần thiết của môn Toán mà còn góp phần hình thành phương pháp học tập, phương pháp phát hiện và giải quyết các vấn đề trong học tập và trong cuộc sống.

II.2.2 Tính sáng tạo

Trong các tiết dạy học Toán, các hoạt động của học sinh là chủ yếu. Các em tự mình khám phá để tìm ra kiến thức. Giáo viên chỉ là người tổ chức các hoạt động, học sinh là chủ thể của hoạt động học tập. Từ đó, các em mới chủ động học tập, nắm chắc, ghi nhớ nhanh, nhớ lâu bài học.

Không khí lớp học luôn vui vẻ, sôi nổi. Học sinh hứng thú học tập, tích cực tham gia hoạt động.

Giáo viên động viên, khích lệ học sinh kịp thời để học sinh có điều kiện thể hiện, phát triển khả năng của mình của mình.

Tóm lại, để giúp học sinh học tốt môn Toán đòi hỏi giáo viên phải biết sử dụng sáng tạo, linh hoạt các đồ dùng dạy học, PPDH cũng như các kỹ thuật dạy học tích cực để phát huy hết sự sáng tạo, say mê tìm tòi của học sinh.

Qua các bài giảng đã truyền thụ đến học sinh, tôi nhận thấy ở các em niềm say mê và hứng thú học tập. Hình ảnh trực quan sinh động, cụ thể giúp học sinh nhớ bài lâu hơn, giờ dạy của giáo viên nhẹ nhàng mà hiệu quả hơn. Bên cạnh đó tiếp xúc với phương tiện công nghệ thông tin sẽ giúp giáo viên nâng cao thêm tầm hiểu biết của mình và tự hoàn thiện để hòa nhập cùng với sự phát triển của xã hội.

Việc sử dụng đồ dùng trực quan trong dạy học Toán cho học sinh lớp 1 đã mang lại kết quả cao trong giờ dạy. Sử dụng đồ dùng trực quan đúng lúc, đúng mức, kịp thời thì hiệu quả rất cao trong mỗi tiết dạy Toán. Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học Toán phù hợp làm cho bài giảng sinh động, học sinh tích cực hứng thú tiếp thu bài giảng một cách chủ động, nhẹ nhàng. Hơn nữa, việc sử dụng đồ dùng học Toán có hiệu quả sẽ góp phần nâng cao chất lượng học môn Toán cho học sinh. Vậy, khi sử dụng đồ dùng trong dạy học toán lớp 1 cụ thể ở từng bài dạy ta phải dạy, chọn thế nào? đưa ra lúc nào cho hợp lý và đạt hiệu quả cao? Trong thời kì cách mạng công nghệ 4.0 ngày càng phát triển tại sao chúng ta không áp dụng để tạo ra những con người năng động, tự tin, sáng tạo sẵn sàng thích ứng với những đổi mới diễn ra hàng ngày. Đó chính là lý do tôi chọn đề tài: “ ***Một số biện pháp sử dụng đồ dùng dạy học để nâng cao hiệu quả giờ học Toán lớp 1 cho học sinh***”

II.3. Khả năng áp dụng, nhân rộng

Các giải pháp dạy học ở trên không chỉ áp dụng riêng vào giảng dạy môn Toán cho học sinh lớp 1 trong toàn huyện mà còn áp dụng giảng dạy đối với các trường Tiểu học toàn thành phố.

II.4. Hiệu quả, lợi ích thu được do áp dụng sáng kiến

a. Hiệu quả kinh tế.

Vận dụng phát huy hết giá trị, tác dụng của SGK, đồ dùng dạy học, phương tiện phục vụ cho việc dạy và học môn Toán nói riêng.

Giải pháp áp dụng không chỉ với 1 tiết dạy, 1 bài dạy, 1 lớp dạy, 1 môn học mà được áp dụng với các tiết học khác, bài dạy khác, môn học khác, khối lớp khác; tránh lãng phí, tiết kiệm thời gian, tiền của.

Sáng kiến giúp ta tận dụng triệt để các tiện ích của công nghệ thông tin hay chính những trang thiết bị thiết thực trong lớp học, nhà trường.

Giúp chúng ta tiết kiệm cả thời gian và kinh tế cho giáo viên, học sinh, nhà trường và phụ huynh học sinh.

b. Hiệu quả về mặt xã hội.

Việc dạy học giúp học sinh học tốt môn Toán sẽ góp phần không chỉ khắc sâu thêm các kiến thức của môn học mà còn hình thành thái độ và hành vi tích cực, phù hợp, cần thiết giúp học sinh có thể ứng xử có hiệu quả các kiến thức liên quan vận dụng vào thực tế trong cuộc sống của các em.

Giúp cho HS lớp 1,2,3 nói riêng, học sinh Tiểu học nói chung phát triển một cách toàn diện của con người mới: vừa học kiến thức vừa được trang bị, rèn luyện các kỹ năng sống cơ bản: Kỹ năng tự phục vụ, giao tiếp, tự tin, tự giải quyết vấn đề,...

Tạo không khí sôi nổi trong giờ học, học sinh tự tin hơn, mạnh dạn hơn. Học sinh được phát triển về cả năng lực và phẩm chất nhằm đáp ứng nguồn nhân lực có khả năng giao tiếp, hợp tác tốt, tạo tiền đề cho sự hoàn thiện nhân cách con người Việt Nam thế hệ mới.

Học sinh hiểu rõ kiến thức về môn học, tự tin với những kiến thức đã được trau dồi, từ đó tạo hứng thú học tập, mạnh dạn tìm tòi các tri thức liên quan.

c. Giá trị làm lợi khác.

Tạo cho các em hứng thú hơn, tự tin hơn trong học tập từ đó ham học, ham tìm tòi kiến thức. Học sinh sẽ học tốt hơn các môn học và quan trọng các em có thể vận dụng trong cuộc sống hàng ngày khi phải giao tiếp. Và như vậy góp

phần giáo dục toàn diện học sinh, giúp các em trở thành những con người nhanh nhẹn, năng động có ích cho gia đình, xã hội.

Bồi dưỡng, phát triển tâm hồn, suy nghĩ, sự phát triển nhân cách một cách tự nhiên của con người mới.

Phụ huynh tin tưởng vào giáo dục của nhà trường, phấn khởi, tự hào về con em mình giúp việc giáo dục toàn diện cho các em tốt hơn, thuận lợi hơn.

Trên đây là ***"Một số biện pháp sử dụng đồ dùng dạy học để nâng cao hiệu quả giờ học Toán lớp 1 cho học sinh"*** mà bản thân tôi đã nghiên cứu và rút ra được trong quá trình dạy học. Rất mong sự đóng góp ý kiến của các cấp lãnh đạo, của đồng nghiệp để chất lượng học của học sinh ngày một nâng cao.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

An lão, ngày 28 tháng 1 năm 2021

Người viết

Nguyễn Thị Thu Huyền